

DE SVÆRE VALG

Harald og Kamma Melchior med deres fire børn ved deres sommerhus i Vedbæk i sommeren 1943

Familien Melchior ejede det store landsted Henriksholm i Vedbæk. Familien havde boet i Danmark i flere generationer og havde bl.a. været gode venner af H.C. Andersen.

På Henriksholm boede i 1943 enkefru Clara Melchior på 77 år. Hun var jøde, og det samme var hendes voksne børn - Helga og Harald. Harald var gift med Kamma og de havde fire børn: Ettie (12 år), Carl Harald (9 år), Dorrit (4 år) og John (10 måneder).

Da de fik advarslen om jødeaktionen, måtte de alle træffe nogle svære valg.

Opgave 1

Del jer i to grupper, der arbejder med hver sin opgave.

I opgaverne bliver I stillet over for de valg, som de rigtige personer også har stået overfor.

Gennemgå valgene fra en ende af (lad være med at læse forud) og skriv ned, hvad I ville gøre i hver enkelt situation. Gå til næste punkt, hvor I kan læse, hvad den virkelige person valgte, og blive stillet over for et nyt dilemma.

Gruppe 1: Harald og Kammas valg:

Harald og Kamma har fire børn. Harald har sit eget firma. De bor i København og har sommerhus i Vedbæk. Indtil videre har de levet fint og ikke følt sig truet af tyskerne. Deres yngste søn, John, er svagelig og er derfor indlagt på et børnehospital i Hellerup.

1.

Der har flere gange været rygter om, at tyskerne vil deportere de danske jøder, men det er aldrig sket. Nu er der dog flere og flere rygter og mange af de danske jøder begynder at blive bange.

Kamma og Harald er i deres sommerhus i Vedbæk sammen med deres tre ældste børn. Er de mon sikre nok der? Eller skal de prøve at arrangere en flugt?

2.

Kamma og Harald beslutter sig for at flygte til Sverige. Men hvad med Haralds søster Helga og deres mor, der sidder i kørestol? Flugten bliver meget sværere og farligere, og måske endda umulig, hvis de skal med. Og Kamma og Harald skal jo også have deres børn med.

Hvad skal Kamma og Harald gøre?

3.

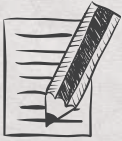
Kamma og Harald beslutter sig for at flygte til Sverige uden Helga og mor, der i stedet bliver gemt på et hospital. Men hvad med den lille svagelige John? De har hørt, at det kan være en hård og farlig tur - mange timers flugt, hvor det er mørkt, koldt og vådt og man skal være meget stille. Og hvad hvis båden kæntrer, og de skal svømme? De har jo de tre andre børn de også skal tage sig af.

Hvad skal Harald og Kamma gøre?

4.

Harald og Kamma beslutter sig for at efterlade lille John på hospitalet, hvor han (nok) vil være i sikkerhed for tyskerne. Nu gælder det om at få resten af børnene sikkert til Sverige. Sammen med andre flygtninge skal de snige sig ned til havnen i Vedbæk og ombord på et skib. Men den lille Dorrit på 4 år græder, hun er bange og ked af det over at have efterladt sin lillebror. En læge siger, at han kan give hende bedøvelsesmiddel, men der er også en del jøder, der efterlader deres små børn hos lokale fiskerfamilier, der så adopterer børnene indtil forældrene kommer tilbage.

Hvad skal Kamma og Harald gøre med lille Dorrit.

5.

Lille Dorrit bliver bedøvet, og hele familien kommer sikkert til Sverige. Efter nogle dage kommer Helga også over. Men deres mor og lille John er stadig tilbage, gemt i Danmark, hvor tyskerne prøver at finde alle jøder og deportere dem.

De ved også, at der er flere jøder, der er blevet fanget under flugten eller druknet på vej over Øresund.

En dag fortæller en modstandsmand, at han måske kan skaffe moren og lille John til Sverige. Skal Kamma, Harald og Helga risikere det?

Flugten over Øresund 1943

GRUPPE 5

Den 19. november 1943 lykkedes det at arrangere flugten over Øresund for enkefru Clara Melchior og lille John Melchior, så hele familien blev samlet i Sverige.

Gruppe 2: Helgas valg:

Helga Melchior er datter af Clara Melchior og søster til Harald. Hun er ikke gift og bor sammen med sin mor, som ofte er syg og sidder i kørestol.

1.

Helga har i et stykke tid været nervøs for, om tyskerne kan finde på at deportere de danske jøder, som de har gjort med mange jøder fra andre lande. En af lederne i det mosaisk trossamfund kommer på besøg, han fortæller, at der ikke er hold i rygterne - tyskerne kommer ikke til at deportere de danske jøder.

Kort efter kommer en lokal mand fra Vedbæk på besøg, han siger, at han kan hjælpe Helga med at flygte til Sverige, men hendes mor kan ikke komme med i sin kørestol.

Hvad skal Helga gøre?

2.

Helga vælger at blive sammen med sin mor i Danmark.

Kort efter får hun besked om, at der alligevel er fare på færde, men at en overlæge på Diakonissestiftelsen¹ vil hjælpe med at gemme dem ved at indlægge dem på hospitalet under falske navne.

Helgas bror, svigerinde og deres børn er hjemme hos dem selv. Det samme er de fleste af Helgas venner.

Hvad skal Helga gøre?

3.

Helga ringer og advarer familie og venner.

På hospitalet bliver moren indlagt som "Fru Madsen" og Helga som "Frøken Hansen", for at de andre patienter på stuen ikke skal fatte mistanke. Da sygeplejersken fortæller, at flere danske jøder er blevet anholdt, udbryder en af de andre patienter "Jøderne er da også mennesker!". Hvordan skal Helga svare, så de ikke regner ud, at hun selv er jøde?

¹ Et hospital i København.

4.

Overlægen foreslår, at Helga skal flygte til Sverige, og han kan hjælpe hende. Men det vil stadig være for besværligt og farligt at tage moren med.

Hvad skal Helga gøre?

5.

Helgas mor får at vide, at Helga bliver for hendes skyld. Hun siger, at hun vil tage en cyanid-kapsel², hvis Helga ikke flygter uden hende.

Hvad skal Helga gøre?

² Meget stærk gift.

6.

Helga beslutter sig for at flygte. Hun kan ikke have mange ting med sig og står med nogle gamle breve fra H.C. Andersen i hånden - det er breve, som er sendt til hendes bedsteforældre og er meget værdifulde - skal hun tage dem med på den farlige flugt over Øresund, eller skal hun efterlade dem med fare for at tyskerne finder dem?

Helga stopper brevene i lommen. Med hjælp fra overlægen, modstandsfolk og fiskere kom hun sikkert til Sverige d. 4. oktober.

Bedstemoren Clara Melchior sad i kørestol og kunne ikke flygte med resten af familien i første omgang. Her ses hun sammen med barnebarnet Dorrit foran sommerhuset i Vedbæk

Opgave 2

Efter familien Melchiors flugt til Sverige beslaglagde tyskerne Henriksholm og indrettede en træningslejr for Hitlerjugend.

I dag er de store landområder, der hørte til huset, blevet bebygget med mindre huse.

Arbejdsspørgsmål:

Familien Melchior har sat sig spor i Vedbæk. Søg på "Henriksholm" på Google Maps og se om I kan finde vejnavne med relation til familien i området.

Diskuter de forskellige dilemmaer, I har arbejdet med.

Hvad var det sværeste valg at træffe?

Er der noget, I ville have gjort anderledes end de historiske personer?

Kan I forstå, hvorfor de traf de valg, de gjorde?

Kan I selv komme i tanke om situationer, hvor I har været meget i tvivl, om hvad I skulle vælge?